

Hvordan vurderer man effekten af biblioteks-undervisning?

- Erfaringer med dialog-baseret undervisnings-evaluering

□ **Michael Christian Andersen, Søren Davidsen, Muhamed Fajkovic, Annemette Møller Hansen, Camma Juel Jepsen og Therese Møller**, Københavns Universitetsbibliotek / Det Kgl. Bibliotek

Ovenstående spørgsmål kan holde de fleste biblioteksundervisere vågne om natten: Ville de studerende have brugt de samme artikler og bøger, skrevet de samme opgaver og fået samme karakterer uden vores undervisning? Hører de pligtskyldigt efter, når vi underviser dem, for så blot at bruge de forhåndenværende materialer eller materialer de har fået af deres vejleder, når de går i gang med at skrive deres opgaver? Med andre ord: hvad er egentlig effekten af vores undervisning?

På Københavns Universitetsbibliotek (KUB) spørger vi selvfølgelig vores kursister, hvad de synes om vores undervisning, fx om formid-

lingen og det faglige indhold har været i orden, og om det er deres vurdering, at de har lært noget.

Alt imens disse undervisningsevalueringer siger noget om deltagernes oplevelse og indtryk af selve undervisningen, siger de meget lidt om selve effekten af biblioteksundervisningen. Vi kan kun formode, at vores kursister erhverver sig informationskompetence på vores kurser, men hvor længe, de beholder den, og om de bruger den aktivt, fx i en eksamenssituation, kan vi af gode grunde ikke vide. Emnet eller problemet findes beskrevet i en del forskningslitteratur. For eksempel diskuterer Oakleaf (2011) og Cook (2022), hvordan vi som bibliotekarer bør udvikle værktøj til enten kvantitativt eller kvalitativt at evaluere effekten af biblioteksundervisning. Pagowsky (2021), derimod, argumenterer for, at vi skal samarbejde med underviserne i forbindelse med en evaluering, og at vi igennem et sådant samarbejde kan udvikle endnu bedre un-

dervisning. Med andre ord findes der ikke et entydigt svar på, hvordan vi som bibliotekarer kan evaluere effekten af vores undervisning.

Undersøgellesdesign og metodejagt

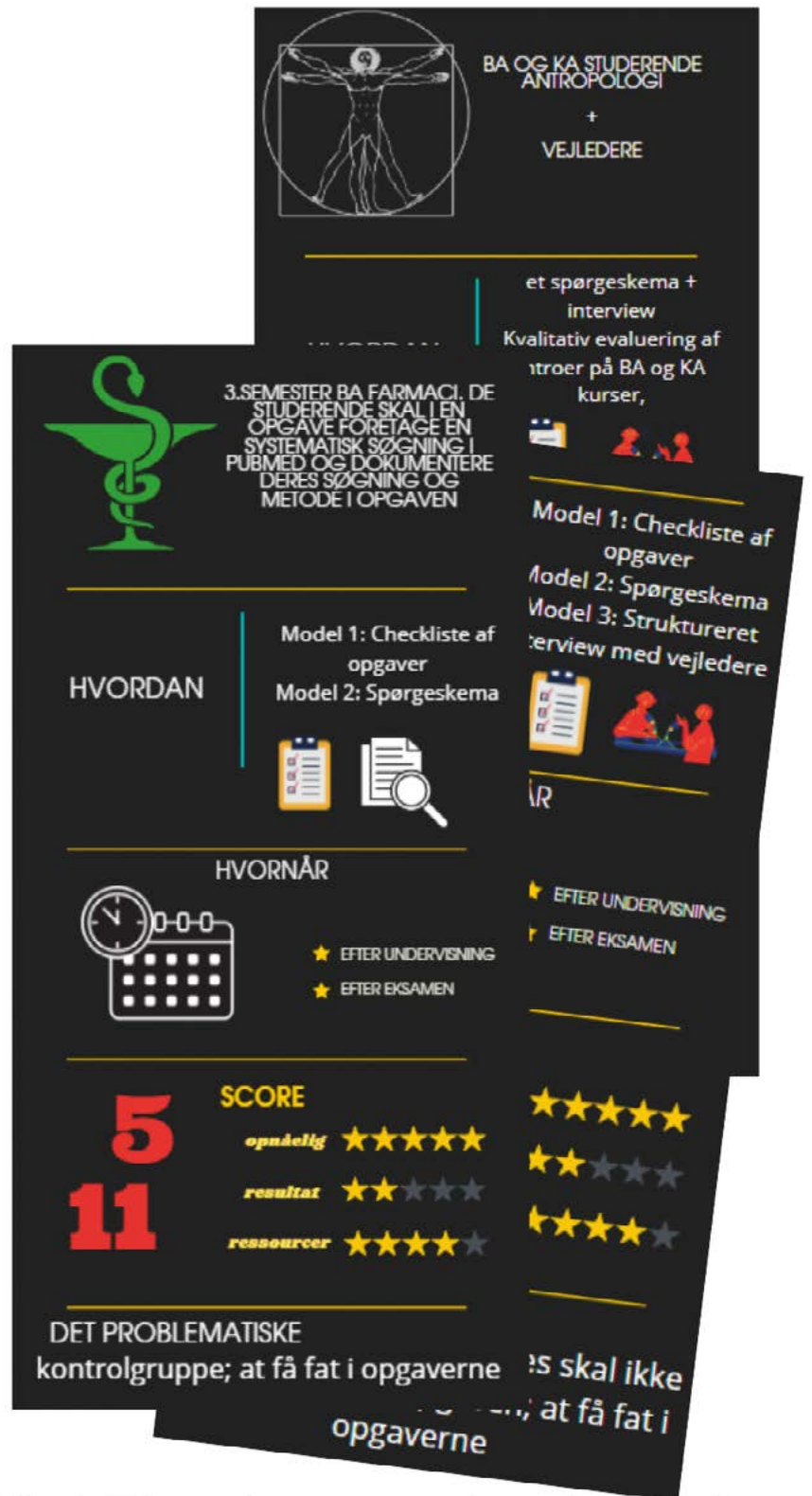
Med de beskrevne forskningsindsigter in mente tog vi i efteråret 2021 hul på at finde en måde, hvorpå vi på KUB kunne evaluere effekten af vores biblioteksundervisning. Den første del af arbejdet bestod i at reflektere over og sammenligne forskellige tilgange til at evaluere effekter af undervisning med henblik på at udforme et undersøgelsesdesign, der kunne anvendes til vores projekt.

Vi diskuterede længe forskellige metoder og deres anvendelighed: Skulle vi måle kvalitativt (fx interviews med studerende og/eller undervisere) eller kvantitativt (fx tests og spørgeskemaer)? Dertil diskuterede vi, hvordan metoderne kunne indgå i et undersøgelsesdesign, hvor vi også skulle afgøre følgende: hvornår undersøgelsen skulle finde sted, hvad der skulle måles, hvem skulle informanterne være, om det skulle være en bestemt type kurser osv. I den henseende udarbejdede vi sågar en vurderingsskala for at kunne finde frem til det bedste undersøgelsesdesign.

I udvælgelsen af undersøgelsesdesign blev det klart for os, at undervisernes perspektiv på, hvordan biblioteksundervisning havde en indflydelse på de studerendes læring, ville være ideelt at tage udgangspunkt i af flere årsager. Dels fordi undervisere kunne sammenligne undervisningsforløbene med tidligere forløb, hvor de pågældende studerende ikke havde modtaget biblioteksundervisning, dels fordi vi skønnede, at de studerendes refleksioner omkring egen læring i forhold til biblioteksundervisning var svær at indsamle under og efter eksamensperioden. Samtidig matchede denne tilgang vores ambition om – inspireret af forskningslitteraturen – at udvikle biblioteksundervisning sammen med undviserne.

På den baggrund nåede vi frem til, at de indlejrede kurser, hvor vi indgik i et kursusforløb, som mundede ud i en skriftlig eksamen, ville være et oplagt udgangspunkt for evaluering. Her ville vi invitere KU-undviserne til semistrukturerede interviews, efter at de havde gennemlæst de studerendes eksamensopgaver, og få deres vurdering af biblioteksundervisningens effekt.

Til formålet udarbejdede vi en semistruktureret interviewguide for at sikre, at vi berørte de samme emner i de forskellige interviews. Udover at det semistrukturerede interview levner plads til naturlig dialog, muliggør det ligeledes en styring af interviewet således at de på forhånd definerede, relevante emner bliver taget op. En sådan interviewguide er

↑ Eksperimenter med vurderingsskala

selvfølgelig ikke sat i sten, men må ses som et iterativt værktøj, der løbende er blevet ændret i henhold til indsigterne fra de forskellige interviews.

Vi testede dette undersøgelsesdesign – som vi har valgt at kalde *dialogbaseret undervisnings-evaluering* – i 2022, og har i år afprøvet det for anden gang.

Resultater

Overordnet set fandt alle underviserne bibliotekets undervisning åbenlyst relevant, ligesom de vurderede, at de studerende var blevet bedre til at foretage systematiske og kritiske litteratur- og informationssøgninger. Dette afspejlede sig bl.a. i, at de studerendes litteraturlister indeholdt mere relevant materiale end tidligere og således ikke krævede, at underviseren skulle bruge kræfter på denne del.

Underviserne havde ligeledes en del bemærkninger til det generelle niveau af informationskompetence blandt de studerende, og at de som undervisere godt kunne have en tendens til at gå ud fra, at de studerende som udgangspunkt beherskede akademisk litteratursøgning. Samtidig pointerede underviserne, at aktualiteten af biblioteksundervisningen var afgørende for de studerendes læring – dvs. at biblioteksundervisningen, for at have en effekt, skal finde sted på tidspunkter, hvor de studerende i høj grad har behov for den.

Endelig har vores interviews givet os mulighed for at få underviserne til at reflektere over, hvordan vi bedre kan indlejre biblioteksundervisningen, samt hvordan gentagelse kan være afgørende for de studerendes læring – noget der ofte er vanskeligt at imødekomme, da vores undervisning som oftest er enkeltstående.

Fordele, gevinster og hvorfor vi bliver ved

Der er nogle helt klare fordele og gevinster for både KU og KUB ved at evaluere den afholdte undervisning i fællesskab. Ud over undervisningens betydning for de studerendes opgaver bliver det også muligt at sætte fokus på kvaliteten af selve undervisningen, og dermed om der er et forbedringspotentiale. Samtidig er det en gevinst, at samtalen skaber et tættere bånd mellem KUB og KU, hvor KUB-underviserne får et indblik i den kontekst, undervisningen foregår i. Dialogen om undervisningen er dermed med til at styrke kontakten og relationerne mellem biblioteket og KU.

Vores erfaring er, at den dialogbaserede undervisningsevaluering skaber et rum, hvor især KU-undervisere har mulighed for at reflektere over, hvordan biblioteksundervisningen italesætter underviserens implicite forståelser af de studerendes udgangspunkter. Her er et eksempel på en refleksion fra en KU-underviser, som er kommet under et af vores interviews:

”Jeg tror, at der er meget mere i forhold til det at være studerende, som vi skal vænne os til at blive mere eksplicite omkring, end vi tidligere har været på universitetet. At skrive en opgave, søge litteratur, alle de ting, hvor man tænker, ”det ved de godt”, fx skrive en problemformulering. Men hvad ER en problemformulering? [...] Vi skal ikke være bange for at starte forfra en gang imellem. Her tænker jeg, at litteratursøgning er en vigtig brik i det, så det bliver noget vi snakker om, og ikke bare bliver endnu en ting, vi regner med, at de studerende har styr på.”

Som citatet illustrerer, hjælper den dialogbaserede undervisningsevaluering os med at se, hvordan vores undervisning indgår i de studerendes daglige gang på universitetet. På den måde er vores undervisningspraksis ikke alene en sum af fx pædagogiske tiltag og søgetekniske instruktioner. Det er også noget, der skal passe ind i det store akademiske narrativ, både generelt, men også for hver enkelt studerende.

Slutteligt skal det nævnes, at den dialogbaserede evaluering helt konkret har ført til, at der bliver aftalt mere biblioteksundervisning, at der er etableret flere faste aftaler om indlejret undervisning, og at undervisningens indhold i højere grad end tidligere bliver tilpasset studiets forløb.

i Hvis du eller dine kollegaer har lyst til at prøve kræfter med *dialogbaseret evaluering*, er her en meget kort guide til, hvordan man kan komme i gang:

Guide til dialogbaseret undervisningsevaluering:

- 1 En lille gruppe medarbejdere nedsætter en arbejdsgruppe og udformer en interviewguide mhp. at igangsætte den dialogbaserede evaluering af undervisningen.
- 2 Kollegaer, som godt kunne tænke sig at deltage i dialogbaseret undervisningsevaluering, kontaktes, hvorefter de aftaler interviews med de ansvarlige undervisere ved semesterstart.
- 3 Når de studerende har været til eksamen, interviews underviserne af arbejdsgruppen.
- 4 Underviserens inputs videreformidles til kollegaer via rapporter og mundtlige oplæg.